

[Ole M. Nielsen]

Den første eufori efter Murens fald har for længst lagt sig i Øst- og Centraleuropa og er erstattet af frustration over, at kommunismens fald ikke umiddelbart bragte økonomisk velstand til den brede befolkning. Flere steder, bl.a. i Polen og Litauen, har de tidligere kommunister dygtigt formået at udnytte dette forhold og er igen kommet til magten. Andre steder har kommunister forvandlet sig til nationalister, der ved enhver tænkelig lejlighed har forsøgt at skabe uro mellem forskellige folkeslag inden for eller mellem de enkelte lande. Der er vel ikke megen grund til at undre sig. Østeuropæere er jo hverken bedre mennesker eller klogere end vi andre. De troede, at de kunne få det hele med det samme, men havde ikke fattet, hvad der ligger bag den vesteuropæiske succes, som af de fleste her jo ikke engang opfattes som en succes.

Der skal lang tids arbejde til, men også – hvad der måske er endnu vanskeligere – en besværlig ændring af holdninger på en lang række områder. Jeg må indrømme, at det stødte mig en smule og undrede mig lidt, da jeg så og hørte ministerens indlæg her i dag, at indledningen handlede om vore egne interesser i at hjælpe Østeuropa, men det er jo helt realistisk. Det var da meget udmærket, om vi danskere var så gode, at vi ville hjælpe Østeuropæerne, bare fordi de er vore naboer og for deres blå øjnes skyld – nu er deres øjne jo slet ikke så blå, hverken i direkte eller i overført betydning – men så gode er vi danskere jo ikke, at det er motiv nok for os, og det er heldigvis heller ikke nødvendigt. Der er megen god pleje af egne interesser i at hjælpe Østeuropa. Jeg synes, kombinationen af idealisme og egeninteresse er meget realistisk og sikkert også den mest effektive.

Som udviklingsministeren også sluttede med at sige, er den allervigtigste måde at hjælpe Østeuropa på at give øst- og centraleuropæiske virksomheder gode muligheder for at afsætte deres varer i Vesteuropa. Hvis ikke Øststøtten følges op med liberalisering af handelen med Øst- og Centraleuropa, vil effekten af vor politik være yderst begrænset.

Ved hjælp af Øststøtten har Danmark konkret mulighed for at sætte gang i disse landes overgang til markedsøkonomi, så den foregår på en socialt afbalanceret måde og er økologisk bæredygtig.

Det er væsentligt, at Danmark via Øststøtten styrker erhvervslivet i Øst- og Centraleuropa og samarbejdet mellem danske virksomheder og virksomheder i Øst- og Centraleuropa. Men rammerne for erhvervslivet i disse lande må også styrkes, og her tænker jeg på at effektivisere den offentlige administration og styrke den fysiske infrastruktur og erhvervsuddannelserne.

På baggrund af årtiers fejlslagen miljøpolitik eller mangel på samme i Østeuropa er det vigtigt, at der gøres en øget indsats for at forbedre miljøet. Forurenende, men rentable virksomheder må have støtte til at indføre en renere teknologi. Der må i særlig grad ses på sikkerheden for kernekraftværker i Østersøområdet, hvordan disses sikkerhed kan forbedres, eller hvordan produktionen kan nedlægges og erstattes af anlæg baseret på renere og sikrere energikilder. I denne forbindelse kunne der gives støtte til energisparkampagner, udvikling af vedvarende energikilder og erstatning af forurenende og farlige energikilder; alt sammen noget, som vi har forstand på.

Specielt på miljøområdet har Danmark en omfattende viden og erfaringer, der oplagt bør udnyttes i Østeuropa. Oplagte projekter kunne bl.a. være vandrensning, affaldssortering og genbrug. Det er positivt, at Danmark fra 1994 foretager en kraftig opprioritering af netop miljøindsatsen i Østeuropas byer, industri og til dels også i landbruget, og denne indsats er hjælp til selvhjælp, altså hjælp til dem og selvhjælp til os. Specielt når det gælder miljøforholdene inden for energiområdet er der meget stor brug for hjælp til Østeuropa, og det er sagt tidligere, at den bedste miljøindsats, der kan gøres i Danmark, skal gøres i landene syd og øst for Østersøen. For at relatere det til noget helt aktuelt: Vi snakker om at reducere vandgennemstrømningen i Øresund med 0 pct. eller 0,4 pct. eller 1 pct., og så kan man jo godt uden at undervurdere det problem komme til at tænke på, om ½ mia. kr. eller 1 mia. kr. til det formål ikke ville have større effekt på Østersøens miljø, hvis pengene blev brugt til en ekstra indsats i de områder, der afvandes til Østersøen.

Kristeligt Folkeparti ser gerne en større del af den danske Øststøtte givet som bidrag til miljøforbedringer, og vi ser ligeledes meget gerne, at en stor del af dette bidrag gives som eksperthjælp. Vi har eksperterne, og vi må og